

Kuidas pandeemia mõjutab bioloogilist ravi?

Dermatoveneroloogi pilk

COVID-19 on viimaste aastate jooksul levinud kiiresti üle maailma, mõjutades paljusid, kaasa arvatud nahaarste ja nahahaigustega patsiente. COVID-19 puhul on tegu tõsise nakkushaigusega. Infektsioon käivitab kehas viirusevastase reaktsiooni, mille järel vallandub süsteemne põletikuline reaktsioon paljude haigusvormidega.

41

PANDEEMIA MÕJUD

Oliver Taul

arst-resident

dermatoveneroloogia erialal

Tartu ülikooli kliinikum

CCOVID-19 puhul vallanduv süsteemne põletik kulgeb mööda mitut põletikulist tsütokiini kaskaadi ehk läbi valkude signaalmolekulide radasid. Osaliselt kattuvad need dermatoloogias kasutusel olevate põletikukaskaadidega, mida mõjutavad uut tüüpi bioloogilised ravimid. Teisalt oli juba varem teada,

et bioloogilisi ravimeid kasutataval patsientidel on sageli suurenenud infektsiooni risk. Need tõdemused on põhjustanud nii meditsiinipersonali kui ka patsientide seas ettevaatlikkust ja ebakindlust, mis on seotud bioloogiliste ravimite kasutusega pandeemia ajal. Samuti on oluline ära märkida COVID-19 vaktsiinide võimalikud koos- ja kõrvaltoimed bioloogiliste ravimitega.

Bioloogilisi ravimeid kasutatakse dermatoloogias psoriaasi, atoopilise dermatiidi jpt haiguste korral. Nende abiga on saavutatud paljude eelnimetatud krooniliste haiguste püsivam ja parem kontroll, mistõttu on nad tänaseks kujunenud asendamatuteks abimeesteks.

Pandeemia jooksul on ilmunud väga palju uuringuid seoses COVID-19 nakkuse ja bioloogiliste ravimitega. Põhilised küsimused, millele on proovitud vastust leida, on: „Kas COVID-19 on nakkavam inimestele, kes kasutavad bioloogilisi ravimeid? Kas COVID-19 haiguse kulg võib olla raskem bioloogiliste ravimite kasutamise tõttu? Kas bio-

loogilised ravimid võiksid omada kaitsvat toimet või isegi raviefekti COVID-19 eest? Kas bioloogilised ravimid mõjutavad vaktsiinide toimet?“ Enamike nimetatud küsimuste puhul arvatakse juba teadvat õigeid vastuseid, kuid on palju, mis vajab veel selgitamist.

Paljustest kohortuuringutest on selgunud, et bioloogiliste ravimite kasutamisega ei suurene samal ajal tõenäosus nakatuda COVID-19-ga. Sellele lisaks on leitud, et kui bioloogilist ravimit kasutavad inimesed ikkagi haigestuvad, siis oht haigust raskelt põdeda või surra on sama suur kui üldpopulatsioonil. Uuringu põhjal ei ole haigusnähtudeta inimestel pandeemia ajal bioloogilise ravi alustamise ja jätkamise vastunäidustusi. Soovitused kehtivad ka COVID-19 riskigrupis olevatele inimestele. Euroopa Dermatoveneroloogide Akadeemia (EADV) soovib haigestunud patsientidel 2021. aasta aprilli juhiste järgi kaaluda bioloogilise ravi jätkamise riski ja kasu suhet. Asümptomaatilise COVID-19-ga on raviskeemi põhjal üldjuhul lubatud jätkata ravimi

manustamist, kuid sümptomaatilise COVID-19 korral tuleb ravi jätkamist hinnata individuaalselt, arvestades patsiendi kaasnevaid haigusi ja bioloogilist ravimit, mida parasjagu raviks kasutatakse. Üldiselt tehakse ravis lühiajaline paus, kuniks sümptomaatiline haiguse kulg on lõppenud. Sealjuures tuleb arvestada sellega, et pausid bioloogilises ravis võivad põhjustada nahahaiguse ägenemist ja ravimit uuesti alustades väheneb raviefekt.

Osas uuringutes on kindlate bioloogiliste ravimite puhul leitud, et neil on raskekujulise COVID-19 tekkimise eest kaitsev toime, ning neid on pakutud COVID-19 raviks. Uuringud on aga pooleli ning lõplikke hinnanguid seetõttu anda ei saa.

Vaktsineerimine on praegusel hetkel efektiivselt vahend COVID-19 vastu. Vaktsineeritud põevad haigust kergemalt ning satuvad harvemini haiglasse. Praegu on COVID-19 vaktsiini saamisel soovitatav mitte teha pause bioloogilisest ravist. Osal juhtudel on täheldatud vaktsineerimisjärgset nahahaiguste, nagu psoriaasi ägenemist, mistõttu on eriti oluline ravimi järjepidev manustamine.

Kokkuvõttes on COVID-19 pandeemiaga kaasnenud esialgne ettevaatlikkus bioloogiliste ravimite suhtes taandunud ja nüüdseks valitseb seisukoht, et pandeemia bioloogiliste ravimite kasutamises olulisi erisusi kaasa ei too. 🌱

Kasutatud kirjandus

1. Beecker, J. et al. 2021. "Position Statement for a Pragmatic Approach to Immunotherapeutics in Patients with Inflammatory Skin Diseases during the Coronavirus Disease 2019 Pandemic and Beyond." *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology* 35(4): 797–806
2. Zeng H, Wang S, Chen L, Shen Z. Biologics for Psoriasis During the COVID-19 Pandemic. *Front Med.* 2021;8:759568